

PERIREA A DOÎ IUBIȚI,

ADECĂ

JALNICA ÎNȚEPLARE

A LUÎ

PIRAM ȘI TISBE,

CĂRORA S'AŪ ADĂOGAT MAÎ PRE URMĂ

NEPOTRIVITA IUBIRE

A LUÎ

ECHO ȘI NARTIS.

PRIN

VASILIE AARON,

JURAT ÎN MARELE PRINCIPAT AL ARDÉLULUI
PROCURATOR, ALCĂTUITE ȘI 'N VERSURÎ SCRISE.

Retipărit după originalul din Anul 1830.

Editura **LIBRĂRIEÎ CIURCU**, Brașov.

PERIREA A DOI IUBITI,

ADECĂ

JALNICA INTĒPLARE

A LUİ

PIRAM ȘI TISBE,

CĂRORA S'AŪ ADĂOGAT MAI PRE URMĂ

NEPOTRIVITA IUBIRE

A LUİ

ECHO ȘI NARTIS.

PRIN

VASILIE AARON,

JURAT ÎN MARELE PRINCIPAT AL ARDĒLULUI
PROCURATOR, ALCĂTUIȚE ȘI 'N VERSURİ SCRISE.

Retipărit după originalul din Anul 1830.

Editura **LIBRĂRIEİ CIURCU**, Brașov.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov 1893.

Cuvânt înainte.

După mórtea lui Ninus Împărat, în cetatea Babilonului mai nainte de venirea lui Christos, se născu Piram, din părinți cetățeni, într'aceea vreme se ivi în lume și Tisbe fetișoră din părinți earăși cetățeni și vecini cu părinții lui Piram; vecinătatea fù cea mai mare pricină, de numitul Piram cu Tisbe începù a se iubi laolaltă. Dragostea cu dânșii dimpreună creștea și întru atâta se îmulți, cât mai pe urmă unul pentru altul pe sine însuși se uciseră, precum din cele următore mai pe larg vei vedea.

Ech o era o Nimfă, carea fôrte iubea pe Narțis, feciorul Nimfei Liriope; însă Narțis sumeț fiind, cu cât era mai iubit de cătră Echo, cu atâta mai tare pe dânsa o urgisise, pentru care a sa sumeție mai pe urmă vedându-și fața sa la un izvor, pe sine însuși se iubi, întru atâta, cât mai pe urmă de dragostea sa îi fù perirea.

Autorul.

I.

Perirea lui Piram și a lui Tisbe.

Amorule tinerel!

Fi-i iertător puțin
Celor ce vor să asculte
Ale tale patimi multe
Și urmări primejdioase
Scrise în versuri doioase.

Nu gândi, că dără e
Vrău a te vorbi de rău;

Mi-ar fi cu totul rușine

A te defăima pre tine,

Căruia Lumea mai totă

Este pe drept închinată.

Dumnezeu mi-i mărturie,

Că și eu dela pruncie

Slujesc ție necurmat

Ca un ostaș deșteptat.

Ci vrău trista întâmplare

Spre vecinica neuitare

A unor tineri iubiți

Cumpletei periri jertfiți

A cânta, ca fieși-cine

Fiind săgetat de tine,

Să știe, cum să iubească

Ca să nu se păgubească.

Pildele, care urméză,
Tot lucrul încoronéză,
Și luminat dovedesc
Sfatul t eu cel viclenesc.
Piram cu a sa iubită
Soție, **Tisbe** numită,
Pot vecinică mărturie
În lumea tótă să fie.

* * *

Piram, t en ar ca o flóre,
Ca el nime pe sub sóre,
Tisbe, feci or a al es a,
La făptură mai frum os a
Decât ori câte fecióre
Frumosul r es arit are,
De-odată s e născură
Asemenea la făptură,
Asemenea la umblare,
Cât era lumei mirare.
De fieși care grijea
Părinții, cari-i avea,
Ca de doué floricele
Cruduțe și tinerele
În doué c as i sus zidite
Una de alta lipite,
Numai un zid  i desparte
Acela  nc a slab f orte.
Vecinătatea mult póte,
Cu vreme s e'nt empl a tóte.

Fiind vreme căldurósă
 Prunciï pe afară éså,
 La olaltă sě'ntêlnesc,
 Sě alérgă, povestesc
 După obiceiul lor,
 Nimic ştiind de Amor.
 Ear' Cupido stricătoriul,
 De tineri păgubitoriul,
 Privind la eï, cum sě jócă,
 Ride, cât sě mai înécă;
 Zicênd: *Prunci nevinovați,*
 Cu mine să vă luptați!
 Aşa grăind, fiind gata
 Slobóde pe eï săgéta,
 Săgétă cumplită, care
 Altă putere nu are,
 Fără orî prin cine trece,
 Aibă sânge cât de rece,
 Îl aprinde de iubire,
 Care trage spre perire.
 Tinereiï prunci loviți
 Şi la inimă răniți
 Fără veste sě gălesc,
 Că de dragoste bolesc;
 Dragostea cu dânşii cresce,
 Din zi în zi sě măresce,
 Aşa cât staū să sě iae
 La olaltă, saū să pïae.
 O minută de trecea,
 În care nu sě'ntêlnia,

Gemea amêndoi cumplit
 Și în chip nesocotit.
 Unul de altul doria
 Până éráși s'ntêlnia,
 Atuncea ca doi iubiți
 Cari de mult despărțiți
 Pribegind prin țeri streine
 Neștiind însuși de sine
 La olaltă s'ntêlnesc,
 Nécazul își povestesc,
 Povestea cu supărare
 Focul s'eu fiesce-care.
 Decî Piram, ca un bărbat
 La minte mai deșteptat
 După ce câtva gândesce,
 Lui Tisbe așa grăesce:
 „Tisbe! Dragă porumbiță!
 Frumósa mea puiculiță!
 Noi ne iubim fórte tare
 Și dragostea léc nu are.
 Ce folos, că m'am născut,
 Dacă n'am nici un minut,
 Nici o cirtă de cés lin!
 Să trăesc tot cu suspin,
 Să trăesc tot cu oftare,
 Și cu dorul în spinare?
 Maică! la ce m'ai băét
 Și chinurilor m'ai dat?
 Amar de zilele mele
 Pline de nécazuri grele!

Îi trecut, Tisbe, de mine
 Să trăesc eă fără tine!“
 Aşa Piram trist grăesce,
 Şi lui Tisbe povestesc.
 Ear' Tisbe măhnită tare
 Răspunde cu óbidare:
 „Pirame, iubite fórte,
 Eă te iubesc pân' la mórte!
 Eă vėđ, ştiă şi cunosc bine,
 Eă ştiă, că fără de tine
 Dosădita mea viéřă
 E întunecósă céřă.
 Fără tine nu trăesc,
 Ci în lume năcăjesc,
 Ce să fac, o puı iubite,
 O Pirame mult dorite!“
 Decı Piram éráşı pornesc,
 Şi într'acest chip grăesce:
 „Noı bolim o bólă mare,
 Care nicı un léc nu are;
 Singură o mijlocire
 Avem dela drépta fire
 Spre a nóstră mângăere
 Întru cumplită durere,
 Să-mı fi tu mie sořie
 În drépta căsătorie,
 Să nu fim tot cu amar,
 Cu flacără şi cu jar.“
 Aşa eı se socotesc,
 De cununie gândesc.

Părinții cât prind de veste
 Lucrul pruncilor cum este,
Îndată sub pază mare
 Îi pun la grea închisóre
În două căsi osebite,
 Însă deolaltă lipite.
Acum să veđi cum oftéză,
 Cum amêndoï suspinéză!
Deci Piram bine aude
 A lui Tisbe lacrămï crude,
Așîderea Tisbe încã
 Suspınarea cea adêncã
A lui Piram prin pãrete
 Audiã cu mare sete.
Plâng doi tineri lâng'olaltã,
 Varsã lacrãmile baltã;
Ar vorbi și nu cutézã,
 Cã strãjile priveghiazã.
Mai pe urmã ce gândesc?
 Pãretele gãuresc,
Cât pot vorbi cât de bine,
 Numãi încet, între sine.
Strãjile nici nu visézã,
 De cele ce se lucreazã.
Strãjile la uși pãzesc,
 Tinerii se socotesc,
Ca târziũ de cãtrã sérã
 Sã póte merge afarã,
Pe strãji sã le amãgescã,
 Darurï sã le dãruiascã,

Saŭ vin, vinars, să le dea,
 Până n'or mai putea bea.
 Ca așa dâșii dormind,
 De vin asuprași fiind,
 Ei să iasă fără frică
 Netemându-se nimică;
 Ear' locul, unde să iasă,
 Scăpând afară din casă,
 Încă-l numesc, ca eșind
 Să nu umble rătăcind,
 Ci curênd să se 'ntêlnescă,
 Și scopul să-și împlinescă.
 De cetate nu departe,
 Era un turn înalt fôrte,
 Ridicat mai dinainte
 Spre aducere aminte
 A lui Ninus Împêrat;
 Sub acel turn îngropat
 Vorbesc, ca la acest loc
 Care va avea noroc
 A scăpa mai înainte
 Să se ducă și ferbinte
 Să róge pe Dumnezeŭ
 Să scape și soșul său;
 Și acolo să grăbescă,
 Amêdoî să se'ntêlnescă
 Ca să-și spue cu oftare
 La umbră de frăgar mare,
 Frăgar mare, cu fragi albe
 Cumplitele sale jalbe.

Planul ce și l'aũ făcut
 Fù la amêndoï plăcut;
 Amêndoï cu bucurie
 Aștepta séra să vie.
 O vaï! o vaï! cât de mare
 Numita zi li-sě pare.
 O plan, plan cu rea gândire,
 Aducător de perire.
 O plan, plan care orbesce
 Pe doï tineri prăpădesce! —
 Ziua trece, séra vine,
 Tineri sě gată bine ;
 Tisbe plécă pe ostași
 Prin vin, ca să-ï dee pași,
 Pași să iasă pân' afară
 Din prinsórea cea amară.
 Așa cât scapă din casă
 Oblu cătră frăgar pasă,
 Lângă turnul pomenit
 Lângă cetate zidit,
 Ajunge cu fericire
 La locul cel de perire.
 Slăbiciunea femeiască
 Frica nopții cea firéscă,
 Nimica n'o depărtéză
 Amorul fiindu-ï pază.
 O Tisbe! mult necăjită,
 Cât eraï de fericită,
 De s'ar fi 'ntêmplat să vie
 Piram, drépta ta soție!

Iar' Piram întârziază
 Neputând scăpa din casă.
 Tisbe singură se vede,
 Tristă lângă frăgar șede
 Și cu inimă diréptă
 Pe iubitul său așteptă;
 În tóte laturī privesce
 Și cu gândul mult gândesce,
 Singură vorbind cu sine:
 Ce lucru de nu măi vine!
 O vai! ce póte să fie
 Pirame iubite mie;
 O, căci nu vii mult dorite,
 O, căci nu sosesci iubite!
 Că a ta întârziere
 Îmī face mare durere
 Și mă bagă'n gândurī grele,
 Amar de zilele mele! —
 Ce faci, de nu măi pornesci?
 O, căci nu te măi ivesci,
 Că a lui Tisbe diréptă
 Cu mare dor te așteptă!
 Ce să gândesc vai de mine,
 Mult iubite, despre tine?
 Dór' străjile nu te lasă,
 Să eși afară din casă,
 Prindēnd părinții de veste,
 Tot lucrul nostru cum este!
 Sau dóră vr'o bólă mare
 Îți face împedecare?

Saŭ dóră te lași de mine?
 O Tisbe amar de tine,
 Că Piram te părăsesce,
 De tine nici nu gândesce,
 De tine nice nu-î pasă
 Șede bine într'a sa casă!
 O Tisbe nu te'nșela,
 O că ce gândesci așa.
 Piram diréptă ființă
 Te iubesce cu credință
 Și tot la tine gândesce,
 Cum să vie socotesce.
 Dóră acum Piram ésă
 Îmbătând pe străji din casă,
 Dóră acum pe cale vine,
 Nu-și uită nici cum de tine!
 Acum, acum se ivesce,
 Acum, acum sosescce.
 Așa Tisbe îngrijată
 Ca o necăjită fată
 Singură se amărăsce,
 Cu mintea multe gândesce.
 Vorbind ea așa cu sine,
 Eată o ursóie vine
 Cu buzele sângerate
 De hoiturile mâncate,
 Că mâncând ea un boŭ mare
 Îi se făcù sete tare
 Și vinea la rîul rece,
 Care pe lângă turn trece,

Ca bînd să se 'ntórcă érá
În pădure ca o fiară.
Tisbe cât prinde de veste
Că ursóia la rîu este
Îndată fuga apucă,
Ear fugênd ca o nălucă,
Perde alba învélitóre
De pe cap, cum fuge tare, .
Și s'ascunde într'o grópă
Nu prea departe de apă.
Ursóia la cîrpă vine
O prinde cu dinții bine,
O scutură, o sucesce
De sânge o nemânjesce
Și așa o lasă în cale,
Și după ce bea din vale
Înapoi fără zăbavă
Să întórcé la dumbravă,
În care un boú mîncase
Și carne mai rêmăsase.
Într'aceea, o vaí jele!
O suspinurî, plânsurî grele!
Eată și Piram sosesce,
De ostenit gâfăesce,
Vine plin de bucurie
Căutând a sa soție.
În tóte laturî privesce
Ca dór' pe Tisbe găsesce,
Pe Tisbe a sa iubită,
Neștiind că e fugită.

Dacă la frăgar sosesc,
 Cârpa de pe cap găsesce,
 Sfârticată, sângerată,
 Și de fiară îmbălată.
 Cât o vede înlemnesce,
 Tócmă în piept se lovesce,
 Răcnesc cu țipet mare:
 „O Tisbe iubită tare!
 Te răpi cumplita fiară,
 Pe mine mă despoiară
 De a mea scumpă dulcătă,
 Și-mi făcù inimei cétă.
 Pe tine te răpi fiara
 Și-mi îmulți mie para.
 O vai! și de trei orî vai,
 Pirame, de al tēu traî!
 O iubită puiculiță,
 Frumósa mea porumbiță!
 Când vėzuși, că fiara vine,
 Căci nu mă strigași pe mine,
 Să-ți fi vint spre ajutor
 De mórte izbăvitor!
 O lat, o mare pămênt,
 Ascultă al meū cuvênt!
 Despică-te și pe mine
 Mă 'nghite de viū maî bine,
 Decât singur să trăesc,
 Singur să mă necăjesc!
 O ceriū! cum nu-ți fuse milă,
 Cum suferiși acea silă?

O fiară, fiară cumplită!
 A mea Tisbe îi răpită,
 Tisbe este sfârticată,
 Și de ursóie mâncată!
 Tisbe suflet cu credință,
 Tisbe diréptă fință,
 Eū pe tine te-am mâncat,
 Eū sunt morții vinovat;
 Eū ți-am pricinuit mórte
 Tristă și cumplită fórte,
 Eū sunt morții vinovat
 Fiind-că eū ți-am dat sfat
 Ca să eși aici afară
 Să fi răpită de fiară!
 De-aī fi rămas în cetate
 Acēste nu erau tóte.
 O fiară, fiară cumplită!
 Mai întórce-te gătită
 De mă mîncă și pe mine,
 O vai, căci mórtea nu-mī vine!
 Ci ce mă rog eū de fiară,
 Să stêmpere a mea pară?
 Am eū armă lângă mine,
 Și știū ce voiū face bine!“
 Atuncī capul în jos plécă,
 Scóte sabia din tēcă
 Și când la dânsa privesce
 Lăcrâmând așa grăesce:
 „Tisbe, drépta mea soție!
 Sabiea mi-ī mărturie

Că te-am iubit cu credință
 După mica mea putință.
 Îngerul meu păzitor,
 Tu știi, că pe drept mor
 Și nu-s vrednic să trăesc,
 La sóre să mai privesc.
 O Tisbe! Tisbe iubită,
 Cumplitei fiară jertfită!
 Așteptă mă și pe mine,
 Că iată vin după tine!“
 Și când acestea grăesce,
 Sabiea în mână sucesce,
 Cu vîrfu'n sus o întórnă,
 Și într'însa se răstórnă.
 Sabiea armă cumplită
 Fiind tare ascuțită
 Trece prin el iute fórte
 Păn' de cealaltă parte.
 Voinicașul junghiat
 Cade ca un vinovat,
 Din rana cea fórte mare
 Sângele se scură tare,
 Înótă cu tot în sânge
 Viéta mai i-să stânge.
 Decî Piram trăgea de mórte,
 Tisbe înfocată fórte
 Din grópă, unde ședea
 Cu mare dor se grăbea,
 Să grăbea cu osârdie
 La frăgar la turn să vie,

Unde gândia c'aũ sosit
 Al sœu Píram mult dorit,
 Că viind să s'ntêlnescă
 Și pe rînd să-î povestescă
 Tóte orî câte păți
 De când din casă eși.
 Cum aũ scăpat de ursóie,
 Ce venia să o ínfóie.
 Vine lin și ínfricată
 Pentru fiara arătată,
 Lin cătră frăgar pășesce,
 Ín tóte laturî privesce,
 De o parte pentru fiară,
 Să nu fie aici eară,
 De altă parte gândind,
 Că vreme multă fiind
 De când dânsa a eșit,
 Píram íncă a sosit,
 După cum s'e socotise
 Maí íntêiũ de ce pornise. —
 O Tisbe! Tisbe duiósă!
 O Tisbe nenorocósă!
 Ce judecí și ce gândesci?
 Ce te grăbesci s'e găsesci?
 Nu știi, că al tœu iubit
 Zace jos maí ínlemnit! —
 Decí venind aprópe tare
 Óre ceva i-s'e pare
 Că sub frăgar s'e clătesce;
 S'e teme, s'e íngrozesce,

Să trage 'ncet înapoi,
 Să mai uită și apoi
 Întărindu-să pe sine
 Earăși cătră frăgar vine.
 Aprópe de turn pășesce,
 De-a măruntul ispitesce.
 Dacă mai aprópe vine
 Că e om, cunósce bine,
 Cumcă e Píram, gândesce
 Batăr să cam îndoesce,
 Fiind-că pe cine vede
 Nicí nu stă în sus, nicí șede,
 Ci pe jos să tăvălesce,
 Și în grumazí horcăesce.
 Stă singură îngrozită
 Și de frică țăpënită;
 Să supără și oftéză,
 S'ar duce și nu cutéză.
 Aci-și pune să se ducă
 Că e numai o nălucă,
 Aci éráși să gândesce
 Și în sine socotesce:
 Nu cumva fiara să fie,
 Și s'o mănânce de vie.
 Stă cu inimuța sacă,
 Nesciind ce să se facă.
 Amorul îi zice: „dute,
 Ia-te și te cară iute!“
 Frica zice: „nu te duce,
 „Ca nu fiara să te-apuce,

„Că de fiară va să fie,
 „Cum gândesci, că-î scapă vie?
 „Acuma în vremea nopții
 „Când dorm ómenii cu toții
 „Și șórece și furnică,
 „Șed în gaură de frică,
 „Cine să te izbăvescă,
 „Cine să te mântuescă?
 „Îi peri ca vai de tine,
 „Du-te îndărăpt mai bine!“
 Așa Tisbe necăjită
 Cu inima îndoită
 Puțintel se socotesce,
 Inima își întăresce
 Și zice în gândul său:
 „Fi-va, ce-o vrea Dumnezeu!“
 Oblu la frăgar pornesce,
 Dacă acolo sosesc
 Voinicașul mai mort zace:
 O vai Tisbe! ce ti-î face,
 Zace de sânge crunt fórte
 Și trage numai de mórte;
 Sabiea prin el băgată
 Și de sânge încruntată.
 Tisbe acésta privesce,
 Tare cât póte răcnesce,
 O vai! o cum glăsuesce
 Și cu pumnul se lovesce!
 O ce plâns, ce supărare,
 Ce țipete și oftare,

Glăsuirî neauđite
 Şi plânsurî nepomenite!
 O cum îl îmbrăţoseză
 Şi lăcrămând cuvânteză:
 „Pirame suflet drept,
 Cine te-a rănit prin piept?
 Pirame dréptă soţie,
 Pirame iubite mie!
 Cine-î celce sě'ndură
 De pe tine te mână
 Cu sabie veninată
 Prin peptul těj implântată? —
 Ah! cunosc eű lucrul bine!
 Tu te-ai junghiat pe tine,
 Tu pentru a mea iubire
 Ţi-ai agonisit perire
 Şi credinţa ta cea mare
 Te aduse la perđare.
 Singură a ta diréptă
 Aű facut acésta faptă!
 O perire, o vai mórte,
 Tristă şi cumplită fórte!
 O vai sufletelul meű,
 Mai deschide'ţi rostul těj,
 Ca să mai auđ odată
 A ta vorbă desfătată,
 Mai deschide'ţi, o iubite
 Pentru mine prăpădite,
 Drăgălaşii ochişorî
 Negri şi desfătătorî!

O Pirame credincios,
 Pirame suflet doios,
 Piram înecat în sânge
 Nu vezi că Tisbe te plânge?
 Nu o vezi, cum lăcrămază,
 Cum lângă tine oftază?
 Nu o vezi, cum te jelesce
 Și cu pumnul se lovesce?
 Cum te scaldă 'n lăcrămele,
 Cum te plânge de cu jele?
 Nu vezi cum a ta iubită,
 Stă lângă tine scârbită?
 Eată Tisbe 'ți glăsuesce,
 Tisbe cu tine grăesce;
 Aă nu cunoscî glasul meu,
 Nu vezi că Tisbe sunt eă? —
 Când de Tisbe pomenesce,
 Cât póte șe țăpenesce
 Voinicășul junghiat
 Și prin rărunchi înțăpat.
 De Tisbe fiindu-i milă,
 Cu trudă, cu mare silă
 Deschide ochii în sânge,
 Vede pe Tisbe cum plânge
 Și cu vorbă mai ciontată
 Din inimă săgetată
 Cătenel așa grăesce:
 „Amarul mă nădușesce,
 „Iartă Tisbe năcăjită,
 „În zadar mie iubită!“

Și când acestea grăi
 Începù a 'nțăpeni,
 Cu adêncă suspinare
 Închide ochiï și móre;
 Așa îi facù sfârșirea
 Focul și nenorocirea.
 Acum pe Tisbe să vezi,
 Apoi sa te minunezi!
 Să te uiți cum se trântesce,
 Cum përul își despletesce!
 Fața și o sgăriéză,
 Plânge, țipă și oftéză,
 Leșină de suspinare,
 Gândeai că acuma móre
 Și se lasă pe pamênt
 Neputênd grăi cuvênt.
 Peste ore-câtă vreme,
 Mai deșteptându-se geme
 Și stând în genunchi cu frică
 Mânile în sus ridică,
 Sus cătră a luneï rază,
 Și 'ntr'acest chip cuvêntéză:
 „O cerescule Împërate!
 Cela ce știi și vezi tóte!
 Tu știi, că's nevinovată
 Și c'un păcat ne'ntinată,
 Știi că eũ am fost silită
 Să fug de fiara cumplită;
 Mai bine n'aș fi fugit,
 Fiara să mă fi răpit,

Decât cu a mea fugire
 Am dat prilej de perire.
 O amar! o vai de mine!
 O că ce mórtea nu-mă vine
 Să ciónte a mea viéță
 Plină de nor și de ceață,
 Să-mi alineze durerea
 Și suspinul cel ca fiera!
 O ceriú! o lună! și stele!
 Voi știți durerile mele!
 Voi știți, că's nevinovată,
 Amăríta lumei fată!
 Voi știți a mea mare silă,
 Fie-vé de mine milă,
 Faceți ceva mijlocire
 Ca să scap de dosădire;
 Plângeți cu mine fecióre,
 Că iubitul Piram móre. —
 Pirame, al meu iubit
 Pentru mine prăpădit,
 Cu ce mâni te-oiú îngropa,
 Cum grópă îți voiú săpa?
 Ce glasuri îți voiú aduce,
 Când la grópă te voiú duce,
 Glasuri după cuviință
 Pentru buna ta credință,
 Un cias de nu te vedeam
 Tare mâhnită ședeam,
 Tu erai nadejde mie,
 Tu limam și bucurie,

În necazuri mângăere,
 Uşurare la durere,
 Tu izvor de veselie
 Pirame! dréptă soţie!
 Care aşa m'aî iubit
 Cât însuşi te-aî prăpădit
 Pentru mine ticalósa,
 Nécajita şi doiósa!
 Pre tine iubitul meü!
 Te dădui spre mórte eü.
 Eü să te şi puî în grópă
 Lânga curgétórea apă?
 Să te daü spre putrejune?
 O Dumnezeule bune!
 Eü să rămâi fără tine?
 Oh! astăzi să mor mai bine!
 Singură să necăjesc,
 Fără tine să trăesc?
 Ce folos mi-î de vieţă,
 Dacă n'am a mea dulcétă?
 Să mai trăesc nu se póte,
 Dumnezeü încă m'ar bate
 Care fórte bine ştie,
 Că m'am jurat cu tărie,
 Că nici mort nu te-oî lăsa,
 Ci ție îţi voiü urma,
 Şi la grópă şi'n pămênt,
 Ş'oî întra şi în mormênt.
 Aceste Tisbe grăesce,
 Stă puţinintel, se gândesce,

Cine ştii, ce i-să pare,
 Oblu în picioré sare,
 Uită firea mueréscă,
 Cu tărie voinicéscă,
 Sabiea cea ascuţită
 Şi în Piram ţepenită
 O apucă, o sucesce
 Şi afară o smâncesce.
 Dacă o scóse afară
 Începù a grăi érá:
 „Acéstă armă cumplită
 În soţul meu ţepenită
 Astăzi va fi mântuire
 De marea mea dosădire.
 În ce chip Piram facù,
 Precum lucrul cu el fù
 Aşa şi cu mine fie,
 Mai bine mórtă, ca vie.
 Eù cu Piram dimpreună
 Perdui a mea voe bună,
 Cu el trăii pe pămênt,
 Cu el voiù fi în mormênt,
 O grópă să ni-să sape,
 O mână să ne îngrópe. —
 Rêmâi taică sănătos,
 Iartă taica meu duios!
 Rêmâi maică sănătósă,
 Iartă maica mea duiósă!
 Voi sunteţi vinovatí fórte
 Pentru trista nóstră móрте,

Că de voi ne-ați fi lăsat
 Pre lege ne-am fi luat
 Și nu ne-am fi omorît
 Într'un chip așa urît!
 Când despre omorît spune
 Sabiea în pept își pune,
 Cătră rărunchi o apasă,
 Dirept într'însa se lasă.
 Sabiea ca prin o flece
 Păn' de cea lature trece,
 Cade fata mórta drept
 Pe al tǎu Pirame pept.
 O Amor cum te 'ndurăși
 De doi tineri ucisăși,
 Ca și cari nu se născură
 O pereche la făptură!
 Părinții cât auđiră
 Îndată la turn veniră,
 Săpând grópă în pământ
 Îi îngropă într'un mormânt,
 Precum adecă lăsase
 Tisbe, când se junghiase;
 Îi îngropă cu oftare
 Cu durere fórte mare,
 Cu riuți de lacrămi crunte,
 Cu arse sudorți pe frunte.
 Sărăciți cum lăcrăméză!
 Cine ar fi să nu credă?
 Sărăciți cum se căesc
 Pentru sfatul nebunesc!

Pentru că nu i-aŭ lăsat,
 Ca să se fie luat
 Pe lege, pe dreptate,
 Precum fac limbile tóte;
 Că de-ar fi făcut așa,
 Mórtea tristă nu urma.
 Săraci părinți fără minte,
 În zadar plângeți ferbinte!
 Săraci parinți năcăjiți
 Fără cale vă căiți,
 Dacă séma n'ați luat
 Când focul s'aŭ ațîțat
 Sau când l'ați vădut aprins.
 Și într'alt chip n'ați învins,
 Să fi lucrat părintesce,
 Precum Dumnezeu poftesce.
 Sub frăgar grópa le sapă,
 Pe amêdoî îi îngropă,
 Pe mormênt o pétră mare
 Cioplită pun, întru care
 Spre aducere aminte
 Aŭ scris aceste cuvinte:
 „Cela ce te-ai întêmplat
 „Cu al celui de sus sfat
 „A trece pe acest loc
 „De ai avut când-va foc,
 „Stăi puțintel și jelesce
 „Frumsețea, ce putrezesce.
 „Pétra acésta cumplită
 „După obiceiŭ cioplită

- „Doi tineri vestiți sub sine
 „De dragoste uciși ține :
 „Voinicul Piram numit
 „Mai frumos în răsărit,
 „Fata Tisbe nume are
 „Mai frumoasă pe sub sora
 „Amorul pe amândoi
 „I-aŭ aruncat în nevoi.
 „Mai pe urmă și perire
 „Le făcù a sa iubire.
 „Învęțați o tinerețe,
 „Ce sunt a lumei frumsețe !
 „Praf, cenușe stricăciune,
 „Ochilor înșelăciune !

II.

ECHO ȘI NARTIS.

Echo pe Nartis iubesc și mai pe urmă de dragostea lui să face stan de piétră. Nartis vedându-și fața sa în apă, pe sine însuși să îndrăgească, móre și să face o flóre, care asemenea să numesce Nartis.

Nartis voinic tinerel
Făcut la trup subțirel,
Oblu în trup, înalt tare,
Fecior Nimfei óre-care, *)
La obraz alb și rotund,
Ochiî lui prin os pëtrund,
Sprâncenele negre, gróse,
Făcute ca în strun trase,
Eară cu cât fù mărit
Dela cel ce l'aú zidit,
Cu atâta din pruncie
Cu mai mare sumeție
De nimenea nu-î pása
Pe toți urit improșca.
Nicî prunc, nicî fecior mare,
Nicî tinerele fecióre

*) Cuvântul Nimfă însemnéază *deia* séu *dînd*.

Putură cu el învinge,
 Saŭ de el a sã atinge;
 Mai mult umbla în pădure
 Culegând și fragi și mure
 Și vena cu mare pară
 Cerbi, ciute și alte fîerë.
 Într'o zi de diminetă
 Fiind negură și ceta,
 Gătit bine și armat
 Sã apucã de vënat;
 Cãtrã amiazã ostenit
 Ba și de fõme rãsbit
 Jos pe iarbã verde șede,
 Frumõsa Echo îl vede
 Minteni îl și îndrãgesce,
 Încet dupã el pornesce
 Și pe ascuns p'a lui urmã
 În tõte părțile curmã;
 Cu cât mai mult ostenesce,
 Flacãra mai tare-ï cresce.
 Nartis umblã și vënezã,
 Echo dupã el oftetzã.
 O de cãte ori voea
 A vorbi și nu putea!
 Decã tẽnãrul infocat
 De tovarãși depãrtat
 Ostenit ședuse jos
 Pe un loc verde erbos
 Și cãnd prinse a dormi
 Fãrã veste auđi

- Un glas subțire sunând
 Și într'acest chip cântând:
 „Inimă! mă ia mirare
 Cum mai poți avea răbdare
 Pururea în foc arđând;
 „Neavând nici mângăere
 Nici vr'o milă la durere
 Dela Narțis așteptând.
 „În nevoi ești cufundată
 Cu nădejdea depărtată
 De a scăpa de amor.
 „Mijlocesce la simțire
 Să-ți dea mórte cu cumplire,
 Numai de Narțis ți-ı dor.
 „Mă mir Narțis ce gândesce,
 De așa mă ocolesce
 Ca pe un tiran cumplit.
 „Batăr cel ce tóte știe
 Dumnezeu mi-ı mărturie
 Că el singur mi-ı iubit.
 „De ar avea Narțis minte
 N'ar fugi așa ferbinte
 De mine ars ca de foc.
 „Plânge inimă cu jale!
 Blastemă-ți zilele tale
 Că nu ai nici un noroc.
 „Eū te ved, c'ai fost ursită,
 Să trăesci tot pedepsită
 Câte zile vei avea.

„De aceea n'ai nici mórte
 Să scapi de amară sórte
 Trudită inima mea!“ —

Deci Echo așa cânta,
 Narțis cum pe earbă sta,
 Sare oblu în picióre
 Cuprindându-l o mirare
 Și strigă: „O cine ești,
 Cela ce mă ispitești?“
 Echo cuprinsă de frică
 Nu putù zice nimică.
 Narțis stă, să socotesce
 Și „Ce póte fi?“ gândesce,
 Socotind că vr'un bărbat
 Dat ca și el spre vênat,
 Vêdându-l pe el, de frică,
 Nu vrea să-î zică nimică.
 Eară strigă și mai tare
 Cu vorbă mângăitoare:
 „Cine ești? vină încóce
 Că mie cu soți imi place!
 Cine ești? ce fugi scârbit
 Ca de un tiran cumplit?
 Nu sunt eú așa de răú
 Cum cântai în versul têu.
 Vină, că inima-mi saltă,
 Să ne tâlnim la olaltă!“
 Narțis una socotesce,
 Ear' Echo alta gândesce.

Narțis chiamă vânătoriū
 Ca să-î fie următoriū,
 Neștiind a fi femeie
 Care după el să peie.
 Echo greșind socotesce
 Că pe dânsa o iubescce
 Și o poftescce să vie
 Ca să-î fie lui soție;
 Așa cu nădejde mare
 De Narțis se ține tare.
 Narțis cât prinde de veste
 Că Echo femeie este,
 Fuge de ea și nu-î pasă,
 Să-l ajungă nu se lasă.
 Echo încă bărbătesce
 Fuga după el pornescce,
 Fuge cu mare tărie
 Ca dup' o vistierie,
 Fuge cu deschise brațe
 Cuprinsă de a lui față,
 Alérgă cu osîrdie,
 Ear' Narțis cu sumeție
 Îi răspunde: „O trúdită
 Și în zadar ostenită!
 De cât tu să-mi fi soție,
 Mai bine mórtea să-mi vie.
 Aha! nu-ți este rușine,
 A alerga după mine?“
 Așa Echo rușinată
 De vorba cea apăsată

A lui Narțis, se scârbesce,
Și la inimă slăbesce.
De a fugi încetază,
Plânge, geme și oftază,
Plânge și de supărare
Să lovesce în pept tare,
De obidă și de jale
Își curg lacrămile vale,
Sîngură plânge și geme.
După ore câtă vreme
Începe a glăsui
Așa a se tângui:
„Ah! Narțis, Narțis dușmane!
Ah Narțis cumplit tirane!
Ce lucru mare era
Puțin a mă aștepta?
Încăi să te cunosc bine,
Să știu apriat de cine,
De cine mórtea să-mi vie
Întru acéstă pustie?
Ci ai fugit, m'ai lăsat
Și cu totul m'ai mâncat.
O amar! o vai de mine
Cum că nu mă placī, știu bine,
Știu fără de îndoelă;
Pricina-ī urīta fală
Carea în tine domnesce
Și cum ea vrea te sucesce.
Ai fugit și m'ai lăsat
Într'acest ticălos stat;

O vai! cum nu-ți fuse milă?
 Nu vedeaî cu câtă silă
 Alerg, ca să mă tâlnesc
 Și cu tine să grăesc?
 Și ce pagubă aveaî,
 De acest lucru făceaî?
 De nu mă placî tu pe mine,
 Știi, că eû te plac pe tine,
 Te plac, mă storc, mă topesc
 Și cu tot mă prăpădesc.
 Inima de bóle-mî zace,
 Dacă-mî placî tu, n'am ce face;
 Dragostea unde pătrunde
 Nu se mai póte ascunde.
 O Nartîs tiran cumplit,
 O la ce te-aî fost ivit?
 La ce-mî eșiî înainte,
 De-mî făcuși gândurî în minte?
 De nu mă tâlném cu tine,
 Trăém páciuită bine.
 Și 'ncaî dacă te-aî ivit
 De inima mî-aî rănit
 Ațîțîndu-mî mare foc,
 Să fi stat puțin în loc,
 Ca mai bine să te vęd
 Și dorul să mi-l așed.
 Ear' fugiși și mă lăsași,
 O vai, cum te îndurași?
 N'aî inimă omenéscă,
 Dumnezeu sfânt să-ți plătescă!

Ca să știe fie cine

Cum ai lucrat tu cu mine? —

Eă altă nu-ți pociu pofti,

Ce ți s'ar mai cuveni,

Fără numai să iubesci

Cât să mai înebunesci,

Ear pe cine veți iubi

Să nu o poți dobândi,

Să fugă și ea de tine

Precum fugiși tu de mine!“

Când Echo așa grăesce,

Jos la pământ se trântesce,

Plânge cu obidă mare

Fără vre o încetare,

Suspină și se înecă,

Măduva din trup îi sécă,

Staă numai ósele góle

Și pelea pe ele móle,

Ósele încă se mută

Într'o pétră, ér' nu mută*)

Că de cineva grăesce

Și prin codru povestesc

Saă strigă pe órecine

(Ia numai aminte bine)

* Într'o pétră, ér' nu mută, se dice acea pétră, care s'aă făcut din ósele lui Echo; a nu fi mută, pentru că de strigă cineva în pădure, i se pare, că răspunde cineva din pétră, batăr că nu se știe, cine, de unde și din care parte.

Echo în loc îi răspunde,
 Batăr nu se ști' de unde!
 Așa Echo se topi,
 Și așa se prăpădi,
 Căci că Narțis aŭ lăsat'o
 Și nici cum n'aŭ așteptat'o.
 Decî și tinerelul încă
 Luà pedépsă adêncă,
 Pedépsă pe lege dréptă
 Pentru așa suméță faptă,
 Carea în scurt aŭ urmat
 După timpul arêtat,
 Precum veî vedea mai bine
 Din cuvêntul care vine:
 Era o fântână mare
 Cu apă curată tare,
 Din care nici pëcurariŭ
 Nu bëuse, nici căprariŭ;
 Și nici nu venise oae,
 Nici capră barba să-și mœe,
 Nici ramurî n'o turburasë,
 Era 'mprejur earbă désă.
 Aici Narțis aŭ venit
 Și de vênat ostenit
 Și de cumplita friptóre
 Spre a setei stêmpêrare.
 Cât limpede apa vede
 Voios lângă dânsa șede
 Și se lasă și pe fóle
 Fiind érba fórte môle

(Cine ar fi, să nu-î placă?)

Însă când să bea să plecă,
Să vede 'n apă pe sine.)*

Necum setea să-și aline,
Ci pe sine să iubesce,
Și setea mai tare 'î cresce;
Să iubesce și nu știe

Cine în apă să fie.
Singură umbra își vede,
Înlemnit lângă ea șede.

Vede frumos tinerel
Cum adecă era el,
Cu tot felul de frumsețe

Care plac la tinerețe.
Marmorit să minunează,
Stă și să încrucișează.

Pe sine însuși să place.
De a sa dragoste zace.

De câte ori să plecà
De apa o sărutà!
De câte ori vrînd în brațe

A prinde umbrósa față
Își băga în apă mâna
Unde cura grósă vîna!

Ce vede, însuși nu știe,
Să miră, ce va să fie?
Destul, ce vede, îi place

Și de doru-î mai mort zace. —

*) Când s'aũ plecat în apă să bea s'aũ vëdut umbra sa, socotind că este óreși-oare om.

O nebune, ce gândesci?
 Să prindî umbra te trudesci?
 Ce poftesci nicî cum nu este,
 Şi nicî nu-î prinde de veste,
 Cum va trece ca o cétă
 Ivita de diminéţă.
 Aşa de vedî tu în apă,
 Ce la inimă te sapă
 Va trece, numai îţi ia
 Ochiî iute d'acolea.
 Înzadar te ostenesci,
 Umbra tă e ce iubesci;
 Acea umblă cu tine,
 Cu tine umblă şi vine,
 Cu tine călătoreşte
 Cu tine să însoţesce;
 Ziua nóptea şi orî unde
 Nedespărţită pētrunde.
 O vai! Tēnēr voinicaş,
 În ce bólă te băgaşî! —
 Stă trist şi se năduşesce,
 De fóme nicî nu gândesce;
 Fóme nicî nu i să face
 Numai să-şî vađă ce-î place,
 Nu e de neodihnire.
 Nicî nu-î pasă de durmire,
 Ci zăcēnd pe érbă désă
 Cu genele lăcrămósē,
 Privesce neîncetat
 Chipul neadevêrat

Și prin acéstă privire.
 Ș'aũ agonisit perire.
 Mai pe urmă cu oftare
 Și cu suspin fôrte mare,
 Capul pe dirépta-și plécă,
 Plânge de sě mai înécă,
 Curg sudorile pe frunte,
 Și pe obraz lacrămī crunte,
 Plânge de sě prăpădesce,
 Până de plâns amețesce;
 Mânile cătră ceriũ tinde,
 Și a grăi așa prinde:
 „O păduri cu umbra désă,
 Văi cu apă rěcorósă,
 Audit'ați din vecie
 Să fie fost, saũ să fie
 Cineva, care să móră
 De a amorului pară,
 Precum mă storc și peiũ eũ,
 O amar de capul meũ!
 Îmī place și îl vėđ bine,
 Ce-mī place, fuge de mine;
 Vėđ prea bine, ce iubesc,
 Îl caut și nu-l găsec,
 De ce-mī place nu-s departe
 Nicī marea nu mă departe;
 Nu-ī de lipsă lungă cale,
 Pe munți, pe dél și pe vale,
 Nu-mī pun mie 'npedecare
 Nice zid și nicī șanț mare,

Ci numai o țir de apă
 Singură grópa îmi sapă.
 Nu iubesc eũ nebunesce,
 Că el încă mă iubesc*)
 Și mă are drag pe mine,
 Acésta cunosc eũ bine,
 Că batăr când m'am plecat
 De apa am sărutat
 Și de câte orĩ mă plec
 De când aicea petrec,
 Luaĩ séma fórte bine
 Că mintenĩ pasă la mine
 Și vine cu poftă mare
 Spre dorita sărutare.
 Maĩ pocĩ prinde te iubesc,
 Totuși de el mă lipsesc.
 Vină iubite afară,
 Să-mĩ stêmpër amara pară,
 Ce fugĩ, ce mă năcăjescĩ?
 Ce de mine te ferescĩ?
 Vină! vină prunc frumos!
 Veđĩ al meũ suflet duios!
 Nu-s eũ așa smârd la fațã
 Să-ți fie de mine gréțã.
 De ténãr sunt ca și tine,
 Tu mă veđĩ și ști prea bine,
 Și batăr cum sunt făcut
 Totuși multe ma'ũ plăcut.

*) Adecă acela, pe carele îl veđ în apă.

Ved̃ eũ, cã tu drag m̃e ai
 Și ceva nãdejde 'm̃i dai
 Cu a ta veselã fațã.

Cãnd vr̃eu sã te prind̃ în braț̃e
 Cãtrã mine dimpreunã

Vii și tu cu voe bunã
 Și rîd̃i și tu, cãnd rîd̃ eũ,
 O amar de r̃isul meũ!

Cãnd plâng, plâng̃i și tu cu mine,
 Am luat eũ s̃emã bine,

Ba încã cum mi s̃e pare

Din a buzelor mișcare,
 Tu și vorbesc̃i cãtrã mine

Batãr cã nu te-auđ bine;
 Tu încã plâng̃i, cãnd plâng̃ eũ,
 Ți-ı milã de focul meũ.

Ci eũ sunt, amar de mine!

Acum cunosc lucru bine,
 Eũ sunt cela ce iubesc,

Eũ pe mine m̃e iubesc!
 Eũ peiũ de a mea iubire!

Eũ im̃i fac mie perire! —
 O vaı! o vaı! ce sã fac?

Însuși pe mine m̃e plac.
 Cel ce în apã s̃e vede

Acela cu mine șede.

Ce iubesc, șede cu mine,

N'am ce-aștepta, cã nu vine,
 Nicı din apã, nicı de-aira,

Acuma-mı ved̃ rãtãcirea.

O cum doresc, cum ași vrea,
 De óre cum ași putea,
 A'mi eși din trup afară,
 Să-mi stêmpër amara pară.
 Cât de curênd mă mutaî,
 Cât de-n pripă mă schimbaî!
 Mai înainte pofteam
 Să am pe cel ce iubém,
 Acum' ași vrea să nu fie,
 Acuma nu-mi place mie.
 Acum cumplita durere
 Îmi stórce a mea putere,
 Virtutea mă părăsesce,
 Puterea mi-să slăbesce.
 Zile multe n'oi trăi,
 Ci de ténăr voiū peri,
 Voiū peri la tinerețe
 N'ajung eū la bêtrânețe;
 Nu-î putere a ajunge
 Că Amorul mă străpunge.
 Mórtea nu mult mă 'ntristéză,
 Nu mult mă îngreunéză;
 Muri-voiū eū bucuros,
 Muri-voiū fórte voios;
 Murind eū, vor muri tóte
 A necazurilor glóte;
 Vrere-aș să viețuiéscă,
 Vreme multă să trăéscă
 Pe carele eū iubesc,
 Pentru care mă topesc;

Ci într'un trup amêndoï
 Vom muri plin de nevoï!“
 Așa grăind întru pară
 Să 'ntórnă la apă érá,
 Rîu de lacrămî lăcrăméză,
 Suspină, geme, oftéză;
 Lacrămî în apă picară
 Și apa o turburară.
 Narțis gândea, că se duce
 Forma ce vrea s'o apuce.
 „Unde fugi?“ strigă cât póte,
 „Unde fugi iubite frate?
 Te duci și mă părăsesci,
 De Dumnezeu nu gândesci;
 Mă lași, mă lași! vai de mine!
 Mă lași să peiū pentru tine! —
 Nu te duce, stai în loc!
 Nu-mi mai aprinde alt foc,
 Încăi să te pociū vedea,
 Dacă nu te pociū avea!“
 Și ne mai putênd grăi,
 Pe pămênt se trăvăli,
 Dă cu pumnul, se lovesce
 Peptul lovit se roșesce.
 Decî apa se limpeđi,
 Narțis la dênsa privi,
 Să vëđù trist și zmolit
 Și de podóbă lipsit.
 Stă, se uscă în picióre,
 În chipul a unei flóre,

Să topesce ca și cера
 Dacă o ajunge para,
 Ca roua de diminéță,
 Ca negura, ca o cétă,
 Care în loc sunt nimică
 Cât sórele să ridică.
 Așa de a sa iubire,
 E a lui Narțis perire;
 Să uscă, să mistuesce
 Și ca ceara să topesce,
 De trudă și de necaz
 Piere rujea din obraz;
 Îe părăsesce și piere
 Voinicésca lui putere,
 Să stîng tóte, pentru care
 Echo îl iubise tare,
 Care batăr supărată
 Ca o 'nsémă nebăgată,
 Totuși fórte rău îi pare
 Că-l blăstēmă așa tare.
 Și când Narțis se lovea
 Așișderea ea făcea,
 Când plângea el cu oftare,
 Plângea și ea fórte tare;
 Până când mai de pe urmă
 Și graiul mai i să curmă. —
 Narțis înc'odată scapă,
 De să uită ér' în apă,
 Și strigând tare cât póte:
 „O mai iubit decât tóte!

Iubite cu mare jar,
 O iubite înzadar!
 Țertă și fiî sănėtos,
 Al meũ suflețel duios!“
 La acea vorbă adėncă
 Supėrata Echo încă
 Într'același chip rėspunde,
 În pesceră sė ascunde.
 Când grăesce așa duios
 I adē pe ərbă jos,
 Oc sė închid, geme
 Și more în scurtă vreme. —
 a voinicașul móre,
 Ni fele cu jale mare *)
 Și Naiade le-mpreună **)
 Plâng, cât pădurea rėsuna.
 Slobod părul pe spinare,
 Plâng, cãntă cu obidare,
 Și precum ele plãngea,
 Așa Echo rėspundea.
 Gătesc cele de 'ngropare,
 Sė trudes, adună tare,
 Isprăvesc cu mare grabă,
 Tóte câte sunt în trėbă;
 Pun lumină și grópă sapă
 Nu departe dela apă,

*) Nimfele era la pãgãni Dumnezeițele apelor, mărilor și ale munților.

**) Naiades așisderea Dumnezeițele isvórelor, fântânilor și a apelor.

De unde-î veni perirea
 Să-î fie și mistuirea,
 Adecă lângă isvor,
 Unde zăcù al lui dor.
 Însă când vin mai aprópe
 Ca luându-l să-l îngrópe,
 Nu-î, nu-î Narțis nicăirea,
 (Că i sã schimbase firea)
 În locul lui stă o flóre
 Galbină și nu prea mare,
 Carea Narțis sã numesce
 Și astăzi orî unde cresce.

